

У складі м'яса лані європейської масова частка протеїну в середньому зросла з 19,84 % до 22,26 %, жиру – з 2,13 % до 2,49 %, золи – з 1,01 % до 1,47 %, вміст Цинку підвищився з 26,69 мг/кг до 37,53 %, Купруму – з 1,19 мг/кг до 1,39 мг/кг, Феруму – з 50,89 мг/кг від 52,22 мг/кг, Мангану – з 128,00 мкг/кг до 160,43 мкг/кг, Кобальту – з 10,10 мкг/кг до 15,44 мкг/кг, Селену – з 14,58 мкг/кг до 17,67 мкг/кг.

Висновки. Таким чином, застосування препарату «Епідез-гель протипаразитарний» оленям благородним та ланям європейським двічі на рік на фоні скорегованого раціону протягом трьох сезонів призводить до підвищення показників якості м'яса за рахунок зростання масової частки протеїну на 13,8 і 10,8 %, жиру – на 7,4 та 15,5 %; золи – на 19,1 та 44,2 %, а також вмісту мікроелементів: Цинку на 23,9 і 38,6 %, Купруму – на 6,6 і 13,2 %, Феруму – на 6,4 і 1,9 %, Мангану – на 20,4 і 19,5 %, Кобальту – на 30,0 і 50,0 % і Селену – на 11,8 та 11,3 % відповідно.

Список використаних джерел

1. Давлетов З.Х. Товароведение и технология обработки мясо-дичной, дикорастущей пищевой продукции и лекарственно-технического сырья: учебное пособие. СПб.: Изд-во “Лань”, 2015. 400 с.
2. Greaser G.L. Fallow Deer Production. *Agricultural alternatives*. Pennsylvania State University. Cooperative Extension Service, 1994. https://books.google.ru/books?id=mhRJAAAAYAAJ&hl=ru&source=gbs_navlinks_s
3. Царегородцева Е.В., Кабанова Т.В. Экспертиза мяса домашних и диких животных. *Вестник Марийского государственного университета*. Серия “Сельскохозяйственные науки. Экономические науки”. 2018. Т. 4. № 3. С. 77–84. DOI: 10.30914/2411-9687-2018-4-3-77-84.
4. Serrano M.P., Lorenzo J. M., Munkata P.E.S., Barba F.J., Toldr F. Carcass characteristics and meat quality of deer. Book Springer Nature Switzerland AG, 2019. More than Beef, Pork and Chicken – The production, processing, and quality traits of other sources of meat for human diet. 2019. Chapter 9. P. 227–268. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-05484-7>

УДК 336.226

Поліщук В.М., кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри екології, природничих та математичних наук, Комунальний заклад вищої освіти “Вінницька академія безперервної освіти”

СТРАТЕГІЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМАХ

В статті пропонується враховувати досвід європейських країн з питань формування сучасної моделі екологічного оподаткування. Визначається значення різних видів екологічних податків в екологізації податкової політики. На прикладі деяких країн показана ефективність впровадження природоохоронних податків, які мають реальний вплив на якість економіки та життя людей.

Ключові слова: природоохоронні податки; фіскальна політика; транспортні податки; енергетичні податки; навколишнє природне середовище.

Економічно розвинені країни ринкової економіки стараються використовувати можливості для сучасного прогресивного розвитку економіки, враховуючи технологічний, фінансовий та екологічний аспекти. Саме фінансова сторона їх економічних моделей спонукає невідмінно реалізовувати фіскальну політику через впровадження екологічного оподаткування. Фіскальна політика природоохоронного спрямування має забезпечувати стабільні надходження в бюджет та покликана вирішити проблеми, що пов'язані з необхідністю охорони навколишнього природного середовища. Зростання фіскальної ефективності екологічного оподаткування має основоположний вплив на процес формування дохідної частини бюджетів європейських країн. Дослідження моделей екологічного оподаткування за показником фіскальності має бути направлено на зменшення забруднення екосистем, обмеження використання забруднюючих речовин, при цьому важливою передумовою є необхідність зниження рівня адміністрування екологічних податків. Дуже важливого значення набуває потреба впровадження виваженої стратегії щодо принципів реалізації екологічного оподаткування з врахуванням ефективності використання його фіскальних інструментів.

Важливий вектор впровадження політики екологічного оподаткування сформували в своїх наукових працях такі сучасні вчені, як О. Веклич, С. Лизун, В. Міщенко, А. Нікітішин та ін.

Фіскальна екологічна політика почала активно реалізовуватись в європейських країнах наприкінці попереднього століття і включала економічний та природоохоронний аспект. Складна багатогалузева направленість економіки вимагає від урядів європейських країн пошуку інноваційних шляхів щодо вирішення економічно-природоохоронних та ресурсних проблем, направляючи екологічне оподаткування в практичну та прикладну площину. Україна, що інтегрується в європейський економічний простір, повинна враховувати досвід країн ЄС по впровадженню податкової природоохоронної політики, що дасть можливість використовувати фіскальні надбання розвинених країн ринкової економіки в наших економічних умовах. Головну роль в реалізації фіскальної політики має виконувати законослухняний платник податків, який робить свій внесок до бюджету через перерахування обов'язкових платежів. Відповідальність платників податків формує основну доктрину дотримання податкової дисципліни. В сучасних умовах економічного розвитку будь-яка держава потребує значних фінансових ресурсів, частину з яких можна використати для вирішення екологічної проблематики [1].

У системі екологічного оподаткування важливу роль в усіх країнах ЄС відіграють саме енергетичні податки, але надважливе місце в структурі екологічних податків вони займають в Німеччині (51%) та Данії (58%).

В країнах ЄС різні типи електростанцій можуть торгувати квотами на викиди, що може суттєво знизити рівень податків на електроенергію, при цьому низка країн застосовують податки та збір на нафту і нафтопродукти. В певних умовах виробництво може використати податкові пільги, якщо його діяльність орієнтується на “екологічно чисті” технології. Європейська енергосистема використовує комплексний механізм, який орієнтується на екологічну податкову програму та концепцію сталого розвитку.

Транспортний податок складає 25% від загальних податкових надходжень екологічного спрямування і суттєву частку від загального рівня податків та соціальних внесків, підтвердженням чого є показники екологічного оподаткування транспорту у Великобританії (табл. 1) [2].

Таблиця 1

Транспортні екологічні податки у Великобританії, £ (фунти стерлінгів)

Податок	Оцінка	Дохід
Службовий автомобіль та податки на пальне	0-35 % від ціни за прејскурантом	2,1 млрд. £ (2009-2010)
Обов’язковий акциз на транспортний засіб	0-450 £	5,8 млрд. £
Мито на паливо	57,95 р./літр	26,9 млрд. £

Як видно з показників табл. 1, що саме транспортні податки в країнах ЄС мають базовий податковий природоохоронний характер. Через високий рівень забруднення атмосфери вуглекислим газом, впроваджують технології визначення рівня викидів CO₂ автомобілями з різним об’ємом двигунів та встановлюються податкові ставки для електромобілів. В багатьох країнах лише показник об’єму викидів CO₂ в атмосферу відповідає екологічним директивам Європейського союзу, тому й застосовується як основний розрахунковий індикатор бази оподаткування. Більшість держав реалізують жорстку політику з утилізації транспортних засобів, які перебувають в тривалій експлуатації та є високоамортизованими.

Платіж за утилізацію знятих з експлуатації транспортних засобів має забезпечити фінансування системи утилізації завдяки збільшенню кількості платників податку, а сама процедура утилізації транспортних засобів повинна стати обов’язковою.

В Європі на рівень викидів вуглекислого газу сильний вплив мали заходи податкового регулювання в екологічному оподаткуванні, що показали свою ефективність в Німеччині, Норвегії та Швеції, де після впровадження податків на вуглець викиди CO₂ зменшилися на 7-14% від показника при відсутності такоого податку [3].

Лідуючі позиції в ЄС по розміру ставок екологічного оподаткування по твердих відходах займають Нідерланди – (85,5 євро/т), на дизпаливо – Норвегія (0,474 євро/л), на моторне масло – Швеція (0,378 євро/л). В цілому, в більшості країн ЄС діють досить високі ставки податків екологічного спрямування, що пояснює їх чіткість та послідовність в реалізації програм екологічного оподаткування.

Частка екологічних податків в структурі оподаткування невпинно зростає в переважній більшості європейських країн, а в тих країнах де динаміка росту уповільнилась, природоохоронні платежі та збори вже стали гнучкими та високоєфективними (табл. 2) [4].

Таблиця 2

Частка екологічних податків в структурі надходжень від податків та соціальних внесків в економічно розвинених країнах ЄС в період 2014-2016 рр., %

№п/п	Країна	2014	2015	2016
1	Німеччина	5,02	4,79	4,60
2	Франція	4,26	4,53	4,69
3	Фінляндія	6,60	6,62	7,03
4	Швеція	5,11	5,07	4,99
5	Норвегія	6,03	6,15	6,23

В країнах Європейського союзу відбувається інтеграція екологічних податків: в багатьох країнах їх кількість скорочується та зменшується кількість оподаткованих ними забруднюючих речовин. Країни - члени ЄС встановили податки на такі екологічно шкідливі товари та матеріали, як озоноруйнуючі матеріали, батарейки, одноразовий посуд, електричні лампочки, поліетиленові пакети, побутову техніку [5].

Податки досить часто мають і негативний вплив на економічну систему, при цьому можуть скорочуватись показники виробництва та реалізації продукції (особливо в сировинніми галузях), що негативно впливає на рівень зайнятості працівників. Також вплив екологічних податків на економічну активність виробництва негативно впливає на рівень конкурентоспроможності забруднювачів.

Висновки. Екологічні податки в структурі оподаткування мають створити таку стратегію фіскальної політики, яка зможе стимулювати розвиток економіки, впроваджувати інноваційні виробничі технології та вирішувати проблеми охорони навколишнього природного середовища.

В Україні ж екологічне оподаткування зараз знаходиться на початковій стадії формування і переважно виступає джерелом для поповнення бюджету, а от його природоохоронна функція використовується недостатньо. Основною проблемою екологічного оподаткування є його низький рівень ефективності, що гальмує процес формування фінансо-

вого ринку і процедуру впровадження екологічно - орієнтованих та ресурсозберігаючих технологій. В наш час фіскальна екологічна політика має стати рушійною силою розвитку національних економік та сприяти їх екологізації.

Список використаних джерел

1. Никитишин А.А., Полищук В.Н. Европейский опыт развития системы экологического налогообложения. *Економіка та суспільство*. 2018. №19. URL: http://http://www.economyandsociety.in.ua/journal/19_ukr/167.pdf
2. Поліщук В. Регулювання механізмів екологізації економіки за допомогою реалізації екологічного оподаткування. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2018. №1(13). С.111–118.
3. Green policies in the EU. *A review, ec-iils joint discussion paper series*, No. 14. 57 p. URL: <http://www.ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=7246&langId=en>
4. Environmentally related tax revenue. URL: https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=ENV_ENVPOLICY
5. Environmentally related tax revenue [Electronic resource]. – Access mode: https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=ENV_ENVPOLICY

UDC 336

E. JUZASZEK, engineer, student,
AGH University of Science and Technology,
Faculty of Mining and Geoengineering, Poland
W. SOBCZYK, DSc. Ph.D. Eng. Professor,
AGH University of Science and Technology,
Faculty of Mining and Geoengineering, Poland

RECLAMATION OF AREAS TRANSFORMED BY MINING ACTIVITIES IN THE LIGHT OF POLISH LAW

The article describes the principles of the Polish Geological and Mining Law and the Environmental Protection Law. It has been shown that the economic use of minerals is possible only on the basis of a permit granted by the competent geological administration authority. Four main directions of reclamation are presented.

Key words: mining, reclamation, Polish Mining Law

The protection of mineral deposits consists in sensible management of their resources and their comprehensive development. The Geological and Mining Law and the Environmental Protection Law describe the terms and conditions: exploitation of minerals, protection of mineral deposits, protection of the range of minerals, protection of surface and ground waters, rehabilitation of post-mining areas.

Economic use of minerals is possible only on the basis of a permit granted by the competent geological administration authority (Minister of the Environment, Marshal of the Province, Staroste). The competent geological administration and mining supervision authorities supervise the proper use and extraction of the deposit [3].

In Poland, the first legal act imposing the obligation to reclaim and redevelop lands that had undergone devastation was Resolution 256 of the Economic Committee of the Council of Ministers of July 12, 1961. Later legal acts concerning the reclamation and development of agricultural land were Resolutions of 1966. For the first time, many terms related to reclamation appeared in the resolutions, but they concerned only activities of the extractive industry, mainly opencast mining. The Act of October 26, 1971 on the protection of agricultural and forest land on detailed principles of land reclamation and land development finally covered the entire national economy [6].

Mining activities are subject to the provisions of the Geological and Mining Law, but the concept of reclamation is not specified therein. Only the relevant provisions were selected for its implementation, which are included in the Act of February 3, 1995 on the protection of agricultural and forest land [2].

Reclamation and management. Land reclamation is giving or restoring the usable value of land through proper shaping of the terrain, improving physical and chemical properties, regulating water conditions, restoring soil, strengthening slopes, as well as rebuilding and building the necessary roads. The reclamation stage consists of three phases:

- preparatory, or documentation, which is related to the collection of data: geological, hydrological, spatial planning and taking into account the protection of the surface against pollution, necessary to choose the direction of reclamation,
- basic, which includes: shaping the relief of the area transformed by mining activities, taking into account the adopted direction of reclamation, regulation of water conditions in the reclaimed area, creation of access roads and total or partial reconstruction of soil,
- detailed, taking into account the biological and technical reconstruction of excavations, slopes and dumps to ensure their stability, also including the regulation of air-water relations in soils, anti-erosion reconstruction of the tops of dumps and modeling of slopes and slopes, taking into account the forest or agricultural direction of development [2, 4, 5].

Four main directions of reclamation can be distinguished. The first of these - agricultural and forestry - are production directions (excluding protective forests), while the last two are non-productive (excluding breeding ponds). The special direction is often specified in detail. It includes directions: infrastructural, natural, recreational, cultural, didactic, road construction [1].

The development of reclaimed land is understood as agricultural, forestry or other land use, and as the construction of the necessary equipment and facilities [4].

Land development activities involve two phases: